

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти

ЛОГОДИДАКТИКА

Методичні рекомендації

Галузь знань
Спеціальність
Спеціалізація
Освітня програма

A Освіта
A6 Спеціальна освіта
A6.01 Логопедія
Спеціальна освіта. Логопедія

УДК 378.147:376-056.36

Л-71

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 4 від 3 березня 2025 року.)*

Рецензенти:

Ірина МАЛИШЕВСЬКА – доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Ганна СЛЮЗАНСЬКА – доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Ірина ТИЧИНА – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної та практичної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Л-71 Логодидактика: метод. рек. / Уклад.: Л.Котлова, Н. Хоменко, А. Іскрижицька.
Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2025. 25 с.

Методичні рекомендації з освітньої компоненти Логодидактика укладено відповідно до освітньо-професійної програми Спеціальна освіта. Логопедія для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А6 Спеціальна освіта, за спеціалізацією А6.01 Логопедія.

Методичні рекомендації спрямовані на допомогу здобувачам у підготовці до практичних занять, представлено завдання до практичних занять, самостійної роботи, завдання та вимоги до заліку, критерії оцінювання, список рекомендованої літератури.

УДК 378.147:376-056.36

© Колектив авторів, 2024

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Критерії оцінювання завдань на практичних заняттях	6
Методичні рекомендації до організації самостійної роботи	7
Практичне заняття № 1-2. Загальні питання теорії логодидактики	8
Практичне заняття № 3-4. Принципи, форми і методи навчання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	10
Практичне заняття № 5-7. Оцінювання навчальних досягнень дітей з ПМР.	12
Практичне заняття № 8-10. Труднощі у навчанні дітей з ПМР: причини, прогнозування, запобігання.	15
Практичні заняття № 11-13. Шляхи інтенсифікації процесу навчання дітей з ПМР	18
Підсумковий модульний контроль	21
Вимоги до заліку	21
Критерії оцінювання залікової роботи	23
Рекомендована література	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вивчення освітньої компоненти “Логодидактика” для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти відповідає освітньо-професійній програмі Спеціальна освіта. Логопедія.

Предмет навчання і виховання дітей з мовленнєвими порушеннями.

Міждисциплінарні зв'язки: Актуальні проблеми логопедії та логопсихології, Психологія педагогічної діяльності, Теорія та методика педагогічної діяльності, Логопедична допомога дорослим та дітям з тяжкими порушеннями мовлення, Інноваційні підходи в роботі логопеда.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Логодидактика.

1. Мета, завдання та результати навчання

1.1. Мета вивчення освітньої компоненти: формування у здобувачів фундаментальних уявлень та знань про навчання й виховання дітей з мовленнєвими порушеннями, які можуть бути залученими до інклюзивного, інтегрованого та спеціального навчання в системі освіти та організації й надання їм педагогічної допомоги в ході освітнього процесу.

1.2. Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є: формування та систематизація професійних компетентностей студентів з питань організації навчального, корекційного та розвиткового середовища для дітей з важкими мовленнєвими порушеннями:

- Розкриття принципів, форм і методів навчання дітей з ПМР.
- Ознайомлення з методами оцінювання навчальних досягнень учнів з ПМР.
- Визначення провідних і основних причин труднощів навчання учнів з ПМР.
- Розкриття змісту нетрадиційного методу навчання дітей з ПМР писемному мовленню

1.3 Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності

Змістовно освітня компонента спрямована на формування здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

ЗК 1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 3. Здатність працювати в команді.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК 5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 6. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів.

СК 7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК 8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК 9. Здатність до організації безпечного і здоров'язберезувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

СК 10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

СК 13. Здатність демонструвати та застосовувати знання психофізичних особливостей та особливостей організації процесу освіти дітей з порушеннями або недорозвитком мовлення.

Програмні результати

ПР 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.

ПР 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПР 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

ПР 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

ПР 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

ПР 10. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПР 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища

ПР 14. Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проекти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

ПР16. Знати та використовувати методики визначення рівня сформованості мовленнєвих функцій та мовленнєвої діяльності, володіти методами корекції та розвитку при різних мовленнєвих порушеннях в тому числі комбінованих.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАВДАНЬ
НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ**

Оцінка	Вимоги до знань, умінь та навичок студентів. Досягнення програмних результатів навчання
Теоретичне питання (max – 45 балів)	
0-12 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
13-24 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
25-36 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
37-45 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
Завдання для самостійної роботи (max – 10 балів)	
0-3 балів	відповідь має певні неточності, але в цілому представлена інформація достатньо вичерпна практичне завдання виконане без теоретичного обґрунтування власні приклади студента відсутні або недостатньо обґрунтовані
4-6 балів	відповідь повна і структурована виконання практичного завдання теоретично обґрунтоване відповідь містить власні приклади студента відповідь має вступну, основну частину та висновки список літератури правильно оформлений
7-10 балів	відповідь повна і структурована виконання практичного завдання теоретично обґрунтоване відповідь містить власні приклади студента відповідь має вступну, основну частину та висновки список літератури правильно оформлений вказано практичне значення та проаналізовано
Тестові завдання (max – 45 балів)	
5 балів	Правильна відповідь на тестове завдання.
0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід'ємною частиною навчального процесу та сприяє глибшому засвоєнню матеріалу. Вона охоплює такі напрями:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- розв'язання індивідуальних завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до заліку.

Підготовка до практичних занять

Передбачає опрацювання теоретичних питань, які можуть бути розглянуті під час лекцій або винесені для самостійного вивчення.

Алгоритм підготовки:

1. Ознайомтеся з переліком питань, що входять до плану практичного заняття.
2. Знайдіть необхідні джерела інформації в університетській бібліотеці або кафедральному фонді, використовуючи алфавітний, предметний чи систематичний каталоги.
3. Визначте розділи або теми, які містять необхідну інформацію.
4. Опрацюйте зазначені матеріали.
5. Складіть план відповіді на кожне питання (простий або детальний).
6. Виділіть ключові поняття, які потрібно засвоїти.
7. Проаналізуйте взаємозв'язки між вивченим матеріалом та іншими темами курсу.
8. Для кращого запам'ятовування створіть короткі конспекти, схеми, таблиці або графіки.
9. Визначте складні моменти та зверніться за консультацією до викладача.
10. Перевірте рівень засвоєння, відповівши на тестові питання або виконавши практичні завдання.

Підготовка до заліку

Мета підготовки – систематизація та узагальнення знань з усього курсу або окремих модулів.

Алгоритм підготовки:

1. Ознайомтеся з переліком залікових питань.
2. Підберіть необхідну літературу, методичні матеріали та підручники (їх перелік наведено в робочій програмі дисципліни).
3. Опрацюйте зміст кожного питання, використовуючи конспекти та підручники.
4. Оцініть рівень власних знань з кожної теми.
5. Визначте теми, що потребують глибшого вивчення, та доповніть знання шляхом опрацювання додаткових джерел.
6. Для самоперевірки перекажіть теоретичний матеріал або виконайте відповідне практичне завдання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1-2
Тема. Загальні питання теорії логодидактики

Практичне заняття №1
Тема. Загальні питання теорії логодидактики

План

1. Філософські та соціокультурні засади спеціальної освіти.
2. Нейропсихологічні аспекти спеціальної освіти
3. Правові основи спеціальної освіти.
4. Основні поняття і терміни спеціальної освіти.

Основні поняття	<i>спеціальна освіта, ОПФР, соціокультурні засади, лінгвістика, психолінгвістика, спеціальна педагогіка, логодидактика.</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<ol style="list-style-type: none">1. Підготуйте повідомлення «Провідні напрями побудови нової парадигми спеціальної освіти». ПР12. Підготуйте презентацію «Соціальна реабілітація осіб з ОПФР в Україні (концепція соціальної реабілітації)». ПР13. Сформууйте картотеку (таблицю, пам'ятку тощо) нормативно-правових документів, що стосуються прав і свобод осіб з ООП (міжнародні та відповідно українського чинного законодавства). ПР104. Створіть схему: «Основні світоглядні аспекти спеціальної педагогіки». ПР15. Створіть інформаційний бюлетень для батьків та педагогів спеціальних закладів ЗСО на тему: «Симптоматика порушень функціонування блоків мозку дитини». ПР6
--	--

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2
Тема. Загальні питання теорії логодидактики
План

1. Сучасні моделі навчання:

1.1. Розвивальне навчання, як сучасна модель навчання.

1.2. Когнітивне навчання, як сучасна модель навчання.

1.3. Корекційно-превентивне навчання.

Основні поняття	<i>Модель навчання, розвивальне навчання, когнітивне навчання, корекційно-превентивне навчання, «зондування мислення», когнітивні теорії навчання</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створити презентацію «Авторські концепції, які входять до складу теорії розвивального навчання» ПР10 2. Наведіть конкретний приклад методу "зондування" мислення (за методикою Л.Іванової). ПР12 3. Створіть схему: «Основні етапи дозованої педагогічної допомоги». (наведіть приклади). ПР12 4. Створити порівняльну таблицю «Когнітивні теорії навчання Д.Озбела і Дж.Брунера» (що є спільним і що є відмінним)? ПР10 5. Створити презентацію «Етапи корекційно-превентивного навчання» (у чому полягають завдання кожного з трьох етапів?). ПР3 6. Наведіть приклад розвивального навчання. ПР3 7. Наведіть приклад когнітивного навчання. ПР3 8. Наведіть приклад корекційно-превентивного навчання. ПР3
--	--

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 3-4

Тема. Принципи, форми і методи навчання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР).

Практичне заняття №3

План:

1. Шляхи реалізації загальнодидактичних принципів навчання дітей з ПМР.
2. Спеціальні психофізіологічні принципи навчання дітей з ПМР
3. Психолого-педагогічні принципи навчання дітей з ПМР.

Основні поняття	<i>принцип зв'язку навчання з життям, принципу системності, послідовності і доступності, індивідуальний і диференційований підходи до учнів, формування позитивної мотивації навчальної діяльності та самостійності навчання принцип наочності навчання. принцип міцності засвоєння знань, умінь та навичок принцип класифікації дефекту. принцип запобігання труднощів у навчанні. принцип корекційно-превентивної спрямованості навчання. принцип опори у навчанні. принцип контролю.</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<ol style="list-style-type: none">1. Наведіть конкретні приклади застосування у логодидактиці загальнопедагогічних принципів в школі для дітей з ПМР на уроках читання, математики, грамоти (один принцип та предмет на вибір студента): ПР12<ul style="list-style-type: none">● Принцип зв'язку навчання з життям, принципу системності, послідовності і доступності, Індивідуальний і диференційований підходи до учнів, Формування позитивної мотивації навчальної діяльності та самостійності навчання Принцип наочності навчання. Принцип міцності засвоєння знань, умінь та навичок.2. Створіть опорну схему або таблицю на тему: «Шляхи реалізації загальнодидактичних принципів навчання дітей з ПМР». ПР123. Наведіть конкретні приклади застосування спеціальних психофізіологічних принципів навчання дітей з ПМР: Принцип класифікації дефекту. Принцип запобігання труднощів у навчанні. Принцип корекційно-превентивної спрямованості навчання. Принцип опори у навчанні. Принцип контролю. ПР124. Наведіть конкретні приклади застосування психолого-педагогічних принципів навчання дітей з ПМР на уроках читання, математики, грамоти: Принцип врахування особистості дитини-логопата. Принцип опори на діяльність. Принцип когнітивної (пізнавальної) спрямованості навчання. Принцип формування знань і прийомів розумової діяльності в їх єдності. Принцип системного підходу. Принцип активізації компенсаторних процесів. Принцип культивування індивідуальних загальних і спеціальних навчальних здібностей. Принцип від складного до простого. Принцип врахування обсягу,
--	---

	ступеня різноманітності і складності навчального матеріалу. ПР12
--	---

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. Принципи, форми і методи навчання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР).

План:

1. Форми навчання дітей з ПМР.
2. Освітні технології навчання дітей з ПМР.
3. Методи навчання дітей з ПМР.

Основні поняття	<i>Типова освітня програма, індивідуальне навчання, індивідуально-групове навчання, інклюзивна форма навчання, урок навчальна лекція; семінарське заняття; диспут; навчально-практичні заняття; екскурсія; дидактична гра; колоквиум і залік; домашня навчальна гра; комп'ютерне навчання. методи навчання, методи учіння, освітні технології, методи за джерелом знань, методи за характером пізнавальної діяльності, практичні методи, методи за логікою шляху навчальної роботи, методи за організацією навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації, методи контролю й самоконтролю в навчанні.</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<p>1. Створіть конспект уроку (предмет на вибір студента) для дітей початкових класів із ПМР. <i>(При підготовці керуйтеся Типовою освітньою програмою для 1-2/3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти).</i></p> <p>Обґрунтуйте використані резерви ефективності уроку:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ планування, застосування відповідних методів, ✓ планування виконання учнями з ПМР (поряд з репродуктивними) творчих завдань, ✓ застосування групових та підгрупових форм навчальної роботи; ✓ організація регулярного одержання інформації про стан засвоєння знань та формування вмінь і навичок школярів ✓ застосовувати міжпредметний тип уроку: комплексний або інтегрований, суміщений ПР3 <p>2. Створіть інформаційний бюлетень: «Освітні технології і методи навчання дітей з ПМР. Рекомендації для педагогів». ПР6</p>
--	---

--	--

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5-7

Тема. Оцінювання навчальних досягнень дітей з ПМР

Практичне заняття №5

Тема. Оцінювання навчальних досягнень дітей з ПМР

(на прикладі граматики та орфографії)

План

1. Наукове підґрунтя розробки системи оцінювання знань, умінь та навичок. Якісний, рівневий, поелементний підходи до оцінювання навчальних досягнень
2. Особливості оцінювання знань дошкільників з ПМР: теоретичне підґрунтя, можливості, перспективи.
3. Методика вивчення стану засвоєння знань, умінь та навичок з граматики і правопису (якісний підхід)
4. Методика визначення рівнів засвоєння учнями знань та умінь з граматики та орфографії (рівневий підхід).
5. Методика поелементного оцінювання засвоєння знань, умінь та навичок з граматики та орфографії.

Основні поняття	якісний, рівневий, поелементний підходи до оцінювання навчальних досягнень, пасивно-репродуктивний тип розумової діяльності, репродуктивний, продуктивний
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сформууйте 5 завдань щодо якісного оцінювання стану засвоєння знань, умінь та навичок з граматики та правопису (Тема на вибір студента). ПР3 2. Створіть таблицю з прикладами завдань (рівневий підхід) щодо визначення типу розумової діяльності і рівня засвоєння знань, умінь та навичок з граматики і правопису учнів з теми «...» (тема на вибір студента). (Як приклад використовуйте матеріал з підручника «Основи теорії в практики логодидактики» В. Тарасун, С.129, 141). ПР2 3. Наведіть приклад поелементного контролю стану засвоєння навчального матеріалу з граматики та правопису. (Як приклад, використовуйте матеріал з підручника «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, с.130., 143.). ПР12
--	---

	4. Створіть інформаційний бюлетень для педагогів спеціальних шкіл та вчителів, які навчають дітей інклюзивної форми навчання: «Якісний підхід до оцінювання навчальних досягнень учнів із ПМР». ПР6
--	---

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема Оцінювання навчальних досягнень дітей з ПМР (на прикладі читання)

План

1. Методика оцінювання стану знань та навичок з читання.
2. Зміст та методика якісного оцінювання стану оволодіння уміннями та навичками читання.
3. Рівневий підхід до вивчення стану засвоєння знань, умінь та навичок читання.
4. Поелементний підхід до вивчення стану засвоєння знань, умінь та навичок читання

Основні поняття	якісний, рівневий, поелементний підходи до оцінювання навчальних досягнень, пасивно-репродуктивний тип розумової діяльності, репродуктивний, продуктивний
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<p>1. Сформуйте 5 завдань щодо якісного оцінювання стану засвоєння знань, умінь та навичок з граматики та правопису (Тема на вибір студента). ПР3</p> <p>2. Створіть таблицю з прикладами завдань (рівневий підхід) щодо визначення типу розумової діяльності і рівня засвоєння знань, умінь та навичок з читання з теми «...» (тема на вибір студента). (Як приклад використовуйте матеріал з підручника «Основи теорії в практики логодидактики» В. Тарасун, С.151-155). ПР2</p> <p>3. Наведіть приклад поелементного підходу до вивчення стану засвоєння знань, умінь та навичок читання. (Як приклад, використовуйте матеріал з підручника «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.155-156.).</p> <p>4. Створіть інформаційний бюлетень для педагогів спеціальних шкіл та вчителів, які навчають дітей інклюзивної форми навчання «Рівневий підхід до оцінювання навчальних досягнень учнів із ПМР». ПР6</p>
--	---

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема Оцінювання навчальних досягнень дітей з ПМР (на прикладі математики)

План

1. Методика виявлення особливостей засвоєння програмового матеріалу з математики.
2. Якісний підхід до вивчення стану засвоєння знань, умінь та навичок з математики.
3. Рівневий підхід до оцінювання стану засвоєння математичних знань, умінь та навичок.
4. Поелементний підхід до оцінювання стану засвоєння математичних знань, умінь та навичок.

Основні поняття	якісний, рівневий, поелементний підходи до оцінювання навчальних досягнень, пасивно-репродуктивний тип розумової діяльності, репродуктивний, продуктивний
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<ol style="list-style-type: none">1. Сформуйте 5 завдань щодо якісного оцінювання стану засвоєння знань, умінь та навичок з математики (Тема на вибір студента). ПР32. Створіть таблицю з прикладами завдань (рівневий підхід) для визначення рівнів засвоєння математичного матеріалу «...» (тема на вибір студента). (Як приклад використовуйте матеріал з підручника «Основи теорії в практики логодидактики» В. Тарасун, С.162-163). ПР23. Наведіть приклад поелементного підходу до вивчення стану засвоєння математичних знань, умінь та навичок . (Як приклад, використовуйте матеріал з підручника «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.163-165). ПР124. Створіть інформаційний бюлетень для педагогів спеціальних шкіл та вчителів, які навчають дітей інклюзивної форми навчання «Поелементний підхід до оцінювання навчальних досягнень учнів із ПМР». ПР6
--	--

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 8-10

Тема. Труднощі у навчанні дітей з ПМР: причини, прогнозування, запобігання

Практичне заняття №8

План

1. Визначення першопричини труднощів у навчанні дітей з ПМР.
2. Рівні основних видів синтетичної діяльності та їх зміст.
3. Діагностика стану сформованості синтетичних структур:
 - 3.1. Діагностика і розвиток симультанних синтезів.
 - 3.2. Діагностика і розвиток сукцесивних синтезів.

Основні поняття	<i>Труднощі у навчанні, синтетична діяльність, синтетичні структури, симультанні синтези, сукцесивні синтези</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<ol style="list-style-type: none">1. Створіть інформаційні бюлетені для педагогів навчально-реабілітаційного центру на теми: ПР6<ul style="list-style-type: none">● «Першопричини труднощів у навчанні дітей з ПМР»● «Основні види синтетичної діяльності і характер їхнього недорозвинення».● «Рівні основних видів синтетичної діяльності та їхній зміст».2. Ознайомтесь та підготуйте комплекс завдань для діагностики і розвитку симультанних синтезів. (див. «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.190-197): ПР2<ul style="list-style-type: none">● Оформіть відповідний дидактичний матеріал до завдань та відповідні інструкції.● Проведіть дослідження симультанних синтезів з дитиною з ПМР, застосовуючи ряд прийомів, що дозволяють простежити стан сформованості процесів на перцептивному, мнестичному та інтелектуальному рівнях. Зробіть відповідні висновки● Продемонструйте методику проведення даних завдань на практичному занятті або відео-фрагмент проведення даних завдань з дитиною з ПМР.3. Ознайомтесь та підготуйте комплекс завдань для діагностики і розвитку сукцесивних синтезів. (див. «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.200-208): ПР2<ul style="list-style-type: none">● Оформіть відповідний дидактичний матеріал до завдань та відповідні інструкції.● Проведіть дослідження сукцесивних синтезів з дитиною з ПМР, застосовуючи ряд прийомів, що дозволяють простежити стан сформованості процесів на перцептивному, мнестичному та інтелектуальному рівнях. Зробіть відповідні висновки.● Продемонструйте методику проведення даних завдань на практичному занятті або відео-фрагмент проведення даних завдань з дитиною з ПМР
--	---

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

Практичне заняття №9

План

1. Поняття здібностей в педагогічній літературі.
2. Зв'язок здібностей і навчання.
3. Діагностика рівнів розвитку у дітей з ПМР навчальних здібностей.
4. Вивчення стану сформованості загальних навчальних здібностей.

Основні поняття	<i>здібності, навчання, навчальні здібності, загальні навчальні здібності.</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<ol style="list-style-type: none">1. Ознайомтесь з Тестом загальних здібностей (В.В. Тарасун) щодо діагностики рівнів розвитку у дітей з ПМР навчальних здібностей та підготуйте діагностичний інструментарій (див. «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.233-252): ПР16<ul style="list-style-type: none">• Оформіть відповідний дидактичний матеріал до завдань та відповідні інструкції.• Проведіть дослідження рівнів розвитку у дітей із ПМР навчальних здібностей, фіксуючи результати в протоколі дослідження.• Оформіть відповідні висновки.• Продемонструйте методику проведення декількох завдань на практичному занятті або відео-фрагмент проведення даних завдань з дитиною з ПМР.2. Підібрати та описати діагностичний інструментарій (3-4 авторські методики) щодо діагностики навчальних здібностей у дітей. ПР23. Створіть інформаційні бюлетені в заклад освіти (інформація для батьків та педагогів): «Поняття здібності, навчальні здібності, загальні і спеціальні навчальні здібності.» ПР6
--	--

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

Практичне заняття №10

План

1. Поняття лінгвістичних здібностей у науковій літературі
2. Діагностика рівнів розвитку у дітей з ПМР лінгвістичних здібностей.
3. Поняття математичних здібностей.
4. Діагностика рівнів розвитку у дітей з ПМР математичних здібностей.

**Основні
поняття**

Лінгвістичні здібності, математичні здібності.

Завдання для
самостійної
роботи (1
завдання на
вибір студента)

1. Ознайомтесь з методикою визначення рівня сформованості лінгвістичних здібностей у молодших школярів з ПМР (В.В. Тарасун) та підготуйте діагностичний інструментарій (див. «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.242-251): **ПР2**
 - Оформіть відповідний дидактичний матеріал до завдань та відповідні інструкції.
 - Проведіть дослідження рівнів розвитку у дітей із ПМР лінгвістичних здібностей, фіксуючи результати в протоколі дослідження.
 - Оформіть відповідні висновки.
 - Продемонструйте методику проведення декількох завдань на практичному занятті або відео-фрагмент проведення даних завдань з дитиною з ПМР.
2. Підбрати та описати діагностичний інструментарій (3-4 авторські методики) щодо діагностики лінгвістичних здібностей у дітей із ПМР дошкільного, молодшого шкільного віку.
3. Ознайомтесь з методикою визначення рівня сформованості **математичних здібностей** у молодших школярів з ПМР (В.В. Тарасун) та підготуйте діагностичний інструментарій (див. «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.252-259): **ПР2**
 - Оформіть відповідний дидактичний матеріал до завдань та відповідні інструкції.
 - Проведіть дослідження рівнів розвитку у дітей із ПМР лінгвістичних здібностей, фіксуючи результати в протоколі дослідження.
 - Оформіть відповідні висновки.
 - Продемонструйте методику проведення декількох завдань на практичному занятті або відео-фрагмент проведення даних завдань з дитиною з ПМР.
4. Підберіть та опишіть діагностичний інструментарій (3-4 авторські методики) щодо діагностики математичних здібностей у дітей із ПМР дошкільного, молодшого шкільного віку.
5. Розробіть просвітницький матеріал на сайт спеціальної школи для дітей із ПМР: «Лінгвістичні здібності у дітей із ПМР» . «Математичні здібності у дітей із ПМР» . **ПМР6**

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ №11-13

Тема. Шляхи інтенсифікації процесу навчання дітей з ПМР

Практичне заняття №11

План

1. Компетентнісний підхід, як провідний підхід у концепції Нової Української школи.
2. Типова освітня програма. (для 1-2/3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (розроблена під керівництвом Чеботарьової О. В.); для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами)
3. Типові навчальні плани.
4. Програми з корекційно-розвиткової роботи.

Основні поняття	<i>компетентнісний підхід, НУШ, типова освітня програма, типовий навчальний план, програма з корекційно-розвиткової роботи</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<ol style="list-style-type: none">1. Ознайомтесь із Типовими освітніми програмами для 1-2/3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (розроблена під керівництвом Чеботарьової О. В.). Типовою освітньою програмою для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами. ПР10<ul style="list-style-type: none">● Окресліть на основі яких нормативно-правових документах розроблена типова освітня програма,● які структурні компоненти програми,● які вимоги щодо осіб, які можуть розпочинати навчання за освітньою програмою.● Вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання (предметно-орієнтовані компетентності)2. Проаналізуйте типові навчальні плани початкової освіти для спеціальних закладів (класів) ЗСО: ПР10<ul style="list-style-type: none">● зазначте типовий навчальний план для дітей з ПМР,● зазначте принципи побудови програми.● зазначте вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання.● зазначте корекційно-розвиткові завдання та спрямованість кожного предмету.● вкажіть орієнтовний зміст навчального матеріалу та відповідні предметно-орієнтовані компетентності (Змістова лінія на вибір студента);3. Проаналізуйте програми з корекційно-розвиткової роботи.
--	--

	Вкажіть програми, рекомендовані МОН, які впроваджуються для дітей з ПМР. Окресліть мету та завдання даних програм. ПР5
--	---

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

Практичне заняття №12

План

1. Формування основних одиниць проміжної форми мови.
2. Фреймовий підхід до організації і представлення знань.
3. Гештальтний підхід до сприймання, переробки і зберігання навчальної інформації.

Основні поняття	<i>проміжна форма мови, фрейм, фреймовий підхід, гештальтний підхід, гештальт</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<p>1. Наведіть приклад створення у дітей з ПМР набору різноманітних видів фреймів: ПР3</p> <ul style="list-style-type: none"> • фрейми візуальних образів, • семантичні фрейми, • фрейми-сценарії (невізуальні фрейми), • фрейми-оповідання. <p>1.1. Продемонструйте методику роботи створення одного з видів фреймів на практичному занятті або відео-фрагмент роботи з дитиною.</p> <p>2. Ознайомтесь з методикою формування гештальтів у дітей з ПМР, окресліть основні етапи проведення. ПР2</p> <p>2.1. Підготуйте конкретні завдання, спрямовані на формування різних видів гештальтів.</p> <p>2.2. Продемонструйте методику проведення декількох завдань, спрямованих на формування різних видів гештальтів на практичному занятті або відео-фрагмент проведення даних завдань з дитиною з ПМР. (Вид гештальтів на вибір студента)</p>
--	---

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

Практичне заняття №13

План

1. Нетрадиційний метод навчання дітей з ПМР письмового мовлення.
2. Читання «з першого погляду».
3. Письмо «з одного розчерку».

Основні поняття	<i>нетрадиційний метод навчання, читання «з першого погляду», письмо «з одного розчерку».</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи (1 завдання на вибір студента)	<p>1. Ознайомтесь з методики формування в дітей з ПМР глобального і напівглобального способу читання. Підготуйте діагностичний інструментарій (див. «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.309): ПР2</p> <p>1.1. Охарактеризуйте кожен з етапів методики формування в дітей з ПМР глобального і напівглобального способу читання.</p> <p>1.2. Продемонструйте методику проведення одного з етапів на практичному занятті або відео-фрагмент проведення даної методики з дитиною.</p> <p>2. Ознайомтесь з методикою поетапного формування глобального способу письма у дітей з особливостями в розвитку та підготуйте діагностичний інструментарій (див. «Основи теорії і практики логодидактики» В. Тарасун, С.318): ПР2</p> <ul style="list-style-type: none">● Оформіть відповідний дидактичний матеріал до завдань та відповідні інструкції.● Проведіть дослідження, фіксуючи результати в протоколі дослідження.● Оформіть відповідні висновки.● Продемонструйте методику проведення декількох завдань на практичному занятті або відео-фрагмент проведення даних завдань з дитиною з ПМР.
--	---

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	45 балів
▪ тест	45 балів
▪ виконання індивідуального завдання	10 балів

ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий модульний контроль проводиться на останньому аудиторному навчальному занятті модуля. Підсумкова модульна контрольна робота складається з трьох видів завдань:

1. Тести (50 балів);
2. Теоретичне питання (20 балів);
3. Практичне завдання (30 балів).

**Примітка: Тестові та теоретичні питання на контрольній роботі будуть лише ті, які були у планах практичних занять.*

ВИМОГИ ДО ЗАЛІКУ

ЗАЛІК

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є залік, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати залік. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Заліковій оцінці (ЗО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ=ЗО=ПО$$

У випадку складання заліку підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та залікової оцінки (ЗО).

$$ПО=(ПОМ+ЗО)/2$$

Структура залікового білета

Заліковий білет включає **три види** завдань.

I. Тестове завдання (максимальна кількість балів - 20).

II. Теоретичне питання (максимальна кількість балів - 30).

1. Філософські та соціокультурні засади спеціальної освіти.
2. Нейропсихологічні аспекти спеціальної освіти.
3. Правові основи спеціальної освіти.
4. Основні поняття і терміни спеціальної освіти.
5. Сучасні моделі навчання:
6. Розвивальне навчання, як сучасна модель навчання.
7. Когнітивне навчання, як сучасна модель навчання.
8. Корекційно-превентивне навчання.
9. Шляхи реалізації загальнодидактичних принципів навчання дітей з ПМР.
10. Спеціальні психофізіологічні та психолого-педагогічні принципи навчання дітей з ПМР.
11. Форми навчання дітей з ПМР.
12. Освітні технології і методи навчання дітей з ПМР.
13. Форми навчання дітей з ПМР.
14. Освітні технології навчання дітей з ПМР.
15. Методи навчання дітей з ПМР.
16. Наукове підґрунтя розробки системи оцінювання знань, умінь та навичок. Якісний, рівневий, поелементний підходи до оцінювання навчальних досягнень
17. Особливості оцінювання знань дошкільників з ПМР: теоретичне підґрунтя, можливості, перспективи.
18. Визначення першопричини труднощів у навчанні дітей з ПМР.
19. Рівні основних видів синтетичної діяльності та їх зміст.
20. Діагностика стану сформованості синтетичних структур.
21. Діагностика і розвиток симультанних синтезів.
22. Діагностика і розвиток сукцесивних синтезів.
23. Поняття здібностей в педагогічній літературі.
24. Зв'язок здібностей і навчання.

25. Діагностика рівнів розвитку у дітей з ПМР навчальних здібностей.
26. Вивчення стану сформованості загальних навчальних здібностей. Поняття лінгвістичних здібностей у науковій літературі.
27. Діагностика рівнів розвитку у дітей з ПМР лінгвістичних здібностей.
28. Поняття математичних здібностей.
29. Діагностика рівнів розвитку у дітей з ПМР математичних здібностей.
30. Компетентнісний підхід, як провідний підхід у концепції Нової Української школи.
31. Типова освітня програма.
32. Типові навчальні плани.
33. Програми з корекційно-розвиткової роботи.
34. Формування основних одиниць проміжної форми мови.
35. Фреймовий підхід до організації і представлення знань.
36. Гештальтний підхід до сприймання, переробки і зберігання навчальної інформації.
37. Нетрадиційний метод навчання дітей з ПМР письмового мовлення.
38. Читання «з першого погляду».
39. Письмо «з одного розчерку».

III. Практичне (виконується на заліку). Максимальна кількість балів – 50.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАЛІКОВОЇ РОБОТИ

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове	1 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
<i>Максимальна кількість балів</i>	20 балів	
Теоретичне	0-9 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	10-16 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	17-23 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	24-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
<i>Максимальна кількість балів</i>	30 балів	
Практичне завдання	50-46 балів	<ul style="list-style-type: none"> ● відповідь повна і структурована ● виконання практичного завдання теоретично обґрунтоване ● відповідь містить власні приклади студента ● відповідь має вступну, основну частину та висновки ● список літератури правильно оформлений ● вказано практичне значення та проаналізовано
	45-38 бали	<ul style="list-style-type: none"> ● відповідь повна і структурована ● виконання практичного завдання теоретично обґрунтоване ● відповідь містить власні приклади студента ● відповідь має вступну, основну частину та висновки ● список літератури правильно оформлений
	30-37 балів	<ul style="list-style-type: none"> ● відповідь має певні неточності, але в цілому представлена інформація достатньо вичерпна ● практичне завдання виконане без теоретичного обґрунтування ● власні приклади студента відсутні або недостатньо обґрунтовані
Максимальна кількість балів	50 балів	
Всього	100 балів	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. 2-ге видання. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с.
2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Київ: Видавничий дім «Слово», 2011. 704 с.
3. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Видання друге, доповнене. Навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 304 с.
4. Богуш А. М., Маліновська Н. Методика розвитку рідної мови дітей раннього і дошкільного віку: підручник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2021. 336 с.
5. Гаврилова Н. С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2011. 200 с.
6. Гавриш Н. В., Васильєва С. А., Рагозіна В. В. Виховуємо і розвиваємо дитину раннього віку: навч.-метод. посіб. Кропивницький: Імекс-ЛДТ, 2021. 158 с.
7. Гаяш О. В. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням: метод. реком. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2014. 108 с.
8. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри: навч.-метод. посіб. Київ, 2017. 420с.
9. Мартинчук О. В. Основи корекційної педагогіки: навч.-метод. посіб. Київ: Київський ун.-т ім. Бориса Грінченка, 2010. 288 с.
10. Миронова С. П. Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності: підручник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2014. 260 с.
11. Прохоренко Л. І., Бабяк О. О., Баташева Н. І., Душка А. Л., Недозим І. В., Омельченко І. М., Орлов О. В. Навчання дітей з порушеннями когнітивного розвитку в умовах компетентнісного підходу: навч.-метод. посіб. / за ред. В. В. Засенко, Л. І. Прохоренко. К.: інст.-т спец. Педагогіки та психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, 2020. 435 с.
12. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення : навч.-метод. посіб. / Данілавічюте Е., Трофименко Л., Ільяна В., Рібцун Ю., Мартинюк З., Грибань Г. Інститут спеціальної педагогіки і психології НАПН України, 2022. 847 с.
13. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-методичний комплекс. Київ: Освіта України, 2011. 292 с.
14. Тарасун В. В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник для вищих навчальних закладів. К.: «Каравела», 2017. 316 с.
15. Тарасун В. В. Нейробиологія розвитку і навчання дитини. Теорія і практика аутології. Основи психосоматики: Мультимедійний супровід навчальних дисциплін. 2017.
16. Тарасун В. В. Аутологія: теорія і практика. 2018.

Додаткова:

1. Брушневська І., Рібцун Ю. Формування комунікативного компонента мовленнєвої діяльності дітей п'ятого року життя із загальним недорозвитком мовлення. Педагогічний часопис Волині. 2016. № 2(3). С. 103-109.
2. Галущенко В. І. Аспекти побудови корекційно-стимулюючого середовища дітей раннього віку з порушеннями психо-мовленнєвої та рухової сфери. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, IX (100), Issue: 256, 2021 Sept. С.11-14. URL: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2021-256IX100-02>

3. Дєдов О. Діагностика дітей до школи. Хотин, 2014. 194 с.
4. Дурманенко О. Л. Освітня діяльність у групах раннього віку: навч.-метод. посіб. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2022. 188 с.
5. Залановська Л. І. Розвиток комунікативної діяльності дитини з особливими освітніми потребами та особливості використання альтернативної комунікації в умовах інклюзивного навчання. Psychological patterns of social processes and personality development in modern society : scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. С.49-65. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-326-2-4>
6. Логопедично-реабілітаційний супровід дітей із порушеннями психофізичного розвитку: монографія. Суми: ФОП Цьома С. П., 2021. 288 с.
7. Лопатинська Н. Нейростимуляційні технології у логопедичній практиці з дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення. International Journal of Innovative Technologies in Social Science. Pedagogy. 3(24), 2020. С. 3-11. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijitss/31032020/7011
8. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від 3 до 7 років «Дитина» / Наук. ред. Проскура О. В. К.: Богдана, 2004. 270 с.
9. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років «Віконечко»/ за ред. Л.І. Прохоренко Л. І. 2018. 236 с.
10. Соботович Є. Ф. Психолінгвістична періодизація мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Теорія і практика сучасної логопедії. Вип. 1. Київ : Актуальна освіта, 2004. С. 7–35.
11. Тарасун В.В., Хворова Г.М. Концепція розвитку, навчання і соціалізації дітей з аутизмом: Навч. посіб. для вищих навчальних закладів. К.: Наук.світ, 2004. 100 с. <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23363/Tarasun%20VV%2Cconcept.pdf?sequence=1>
12. Трофименко Л. І. Шляхи подолання загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку : монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 104 с.
13. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ : програмно-методичний комплекс. Київ : ПП «Актуальна освіта», 2013. 120 с.

Інтернет ресурси:

1. www.logopedia.com
2. www.bookz.com.ua
3. www.nbuu.gov.ua/node/2116
4. <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/1762>
5. http://logoped.in.ua/?page_id=2798
6. <http://www.logoped.in.ua>
7. <http://www.logopedia.com.ua/>- Український логопедичний сайт для логопедів та батьків.
8. <http://www.ikpp.npu.edu.ua> – Науково-методичний журнал Логопедія факультету корекційної педагогіки Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова.
9. <http://library.rehab.org.ua/ukrainian/logop/tars/> - Тарасун В.В. Корекційнопревентивне навчання дітей з особливими потребами: сутність, концептуальні підходи, значення.
10. Верещак Людмила: вебінари [HTTPS://VSEOSVITA.UA/USER/ID801217/WEBINAR](https://vseosvita.ua/user/id801217/webinar)